

Časovna analiza dela medicinske sestre v enoti za intenzivno nego*

Sestavek o časovni analizi dela medicinske sestre v enoti za intenzivno nego je koreferat današnji osrednji temi »Raziskovalno delo na področju bolniške nege«. V okviru referata o tej temi smo slišali:

- kaj je časovna analiza,
- da časovno analizo lahko opravimo na več načinov,
- v katerih primerih jo lahko s pridom uporabimo,
- za temeljna načela, ki jih moramo upoštevati pri časovni analizi.

Zaradi vsega tega bom le na kratko razložila, kako je potekala takšna analiza, pri kateri sem sodelovala tudi sama.

Kakšen je bil namen študije?

Rezultati naj bi bili podlaga za bolj določen oziroma natančen opis delovnega mesta medicinske sestre, ki dela v enoti za intenzivno nego.

Študentke oddelka za medicinske sestre na naši šoli se na ta način vsaj orientacijsko seznanijo z raziskovalnim delom na področju bolniške nege. Pomembno pa je, da v taki študiji sami sodelujejo in tako natančneje spoznajo vsaj en primer raziskav.

Opravljen študija daje kliniki dragocen pregled nad delom medicinske sestre v enotah za intenzivno nego. Dobljeni rezultati omogočajo temu zavodu, da lahko izbira ustrezne ukrepe za izboljšanje v organizaciji sestrske službe.

Za študijo smo določili osnovna načela, po katerih smo usmerjali delo vseh sodelavcev:

1. Časovna analiza naj bo izvedena tako, da se zabeležijo vsa opravila, ki jih izvrši medicinska sestra v svojem delovnem času.
2. Časovna analiza zajema tri dni.
3. Določili smo tudi skupino bolnikov, pri katerih so delale medicinske sestre, katerih delo smo analizirali.

Vsaka medicinska sestra, ki je med časovno analizo opravljala pri tej skupini bolnikov kakršnokoli delo, ne glede na svojo delovno izmeno, je imela svojega opazovalca. Ta opazovalec, v našem primeru so bile to študentke tretjega letnika oddelka za medicinske sestre, v časovnem zaporedju beleži, katero delo opravlja sestra in koliko minut porabi za posamezno opravilo. Če bi bilo med časovno analizo opravljeno kakršnokoli delo v tej enoti, in bi ne bilo zabeleženo, časovna analiza zgubi vrednost. Ne moremo je izvesti do kraja, ker podatki, ki bi jih tako dobili, niso realni, s takšnimi

* Referat na skupščini ZDMS Slovenije, 11. maja 1974.

podatki pa ne moremo dobiti končnih pokazovalcev, zaradi katerih smo se lotili tega dela.

Zaradi vsega tega smo se morali z osebjem enote za intenzivno nego na kirurški kliniki temeljito pomeniti. Dogovorili smo se, kakšno delo bi radi pri njih izvedli in zakaj, za kakšno sodelovanje jih prosimo, kdaj bi opravili časovno analizo dela in koliko časa bi trajala. Najprej smo imeli razgovore z vodstvom enote za intenzivno nego, nato pa še s sestrami, katerih delo smo nameravali spremljati. Tako so se tudi one seznanile z namenom ter načinom časovne analize dela.

Pripraviti smo morali dva obrazca, ki so ju opazovalci potrebovali pri svojem delu. Eden izmed njiju je zajemal seznam predvidenih opravil, ki jih izvrši medicinska sestra v enoti za intenzivno nego. To množico predvidenih opravil smo razdelili v štirinajst kategorij:

1. čiščenje, pospravljanje in dezinfekcija,
2. transport,
3. osebna higiena bolnika,
4. zdravila in razdeljevanje zdravil,
5. urejevanje postelje,
6. položaj bolnika v postelji,
7. odvajanje, ravnanje z izločki,
8. prehrana bolnika,
9. opazovanje bolnika,
10. gretje in ohlajevanje bolnika,
11. medicinsko tehnični posegi — diagnostični,
12. medicinsko tehnični posegi — terapevtski,
13. organizacija dela,
14. razno.

Drugi je bil obrazec, ki so opazovalci vanj beležili delo medicinske sestre. Imel je naslednje rubrike:

1. datum,
2. ura (razdeljena na minute),
3. vrsta opravila,
4. kategorija (v katero spada ustrezno opravilo),
5. delovni prostor (kje je bilo delo izvršeno),
6. število porabljenih minut.

Prvi obrazec je bil potreben zato, da so opazovalci v drugi obrazec vpisovali opravila pod enotnim imenom.

Za časovno analizo je treba dobro pripraviti tudi opazovalce. Ti morajo biti natančni, obvladati morajo poimenovanje opravil, ki jih sestre opravljajo v enoti za intenzivno nego, ter morajo imeti dovolj iznajdljivosti.

Vsaka medicinska sestra mora imeti opazovalca. Lahko bi se zgodilo, da katerega izmed opazovalcev ne bi bilo. Zato smo za vsako delovno izmeno določili opazovalca več, kot je bilo medicinskih sester. Ta naj bi nadomestil morebiti odsotnega. Opazovalci so morali biti na svojem delovnem mestu 10 minut pred začetkom dela medicinske sestre. Natančnost pri delu je bila potrebna zato, da registrirana opravila ustrezajo dejansko opravljenemu delu. Opazovalec mora natanko vedeti, kakšno delo opravlja medicinska sestra, če ga hoče ustrezno zabeležiti. Zato smo za opazovalce izbrali študentke tretjega letnika, ker šele te dovolj dobro poznajo delo v bolnišnici.

Opazovalci morajo biti prav tako tudi iznajdljivi. Vesti se morajo predvsem tako, da s svojo prisotnostjo čim manj motijo delo v enoti za inten-

zivno nego. Za pojasnila, ki jih želijo, morajo povprašati na primeren način in v primernem času, ne pa prav takrat, ko ima sestra največ dela.

Časovna analiza dela medicinskih sester je potekala v redu. Sestram, katerih delo smo analizirali, verjetno ni bilo ravno prijetno. Toda te svoje občutke so dobro skrile. Opaziti ni bilo nobene zadrege in je delo v tem času potekalo povsem normalno.

Pred pričetkom časovne analize študentke niso bile prepričane, ali bodo lahko sledile delu medicinske sestre ter hkrati beležile vse zahtevane podatke. Že po eni uri dela ali pa še prej se je pokazalo, da je bil ta strah docela odveč. Obrazci so bili ob koncu dela bolj ali manj gosto popisani z vrstami opravil, navedene so bile kategorije in narejen seštevek minut, porabljenih za posamezna dela. Posebej je bil označen čas, porabljen za opravila, ki jih uvrščamo v neposredno nego. Vsaka skupina opazovalcev je imela ob zaključku delovne izmene sestanek z vodjem raziskovalne študije. Na tem sestanku so dobili pojasnila pri morebitnih nejasnostih uvrščanja opravil v kategorije in podobno.

Tako zbrani podatki so bili pripravljene za obdelavo. Največje delo se je pričelo šele sedaj. Če tako dobljenih podatkov ne bi obdelali, bi nam ti pomenili mrtev kapital, časovna analiza pa bi bila sama sebi namen. Najprej so bili analizirani podatki, ki smo jih zbrali pri vsaki posamezni medicinski sestri, in to za vsak dan posebej.

Ugotovili smo čas, porabljen za vsako posamezno kategorijo dela. Želeli smo prikazati tudi efektivno delo posamezne sestre v vseh treh dneh. Zato smo iz štirinajste kategorije izločili čas, ki je bil porabljen za naslednji dve rubriki.

1. rekreacija,
2. izgubljen čas.

Naslednji korak je bila združitev sorodnih kategorij. Iz tega smo dobili pregled nad porabljenim časom za posamezna področja dela. Na koncu pa smo prikazali še razmerje med porabljenim časom za neposredno in posredno nego.

Iz seznama zbranih opravil, ki jih je medicinska sestra opravila v teh treh dneh, smo lahko opisali tudi njeno delovno mesto.

Po istem sistemu smo analizirali podatke za posamezno delovno izmeno in na koncu za vse sestre v vseh treh dneh.

Celotno gradivo, zbrano na tak način, je zelo obsežno. Dobili smo številke, ki nam v statističnem jeziku govore o delu medicinske sestre v enoti za intenzivno nego. Poleg tega pa je bilo sedaj možno podati splošen opis delovnega mesta. V tem opisu so opravila le naštetja. Zajeta so vsa dela, ki so jih sestre med časovno analizo izvršile, ne glede na položaj sestre in delovno izmeno. Tako dobljeni opis delovnega mesta nam lahko rabi za eno izmed izhodiščnih točk pri razpravah o tem:

- kako obsežno je sestrsko delo,
- kakšna znanja mora obvladati sestra,
- kakšno strokovno izpopolnjevanje potrebuje,
- itd.

Za zaključek bi povedala le še to. Po končani časovni analizi smo napravili kratko anketo. Anketirali smo medicinske sestre, ki smo jih opazovali pri njihovem delu. Odgovori so nam pokazali, da je bila raziskovalna študija dobro pripravljena in da je tudi na tem področju sodelovanje med kliniko in šolo uspešno.